

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se

Synpunkter på Miljömålsberedningens delbetänkande SOU 2025:21 Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF) (KN2025/00609)

Skogforsk, stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut, har uppdraget att utveckla och kommunicera kunskap, tjänster och produkter som bidrar till en hållbar utveckling i skogsbruket till nytta för samhället. Staten och näringen samfinansierar Skogforsks basfinansiering i form av ramprogram, som omfattar forskningsområdena Skogsträdsförädling, Skogsskötsel, Värdeskapande ekosystemtjänster, Digital transformation och skoglig planering samt Produktions- och försörjningssystem.

Skogforsk har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade dokument från Klimat- och näringslivsdepartementet. Synpunkterna är dels av övergripande natur, dels berörs ett par specifika detaljer. Vi har dock varken ambition eller resurser att fullt ut bedöma det breda utbudet av förslag och ställningstaganden från Miljömålsberedningen. Skogforsk har bidragit med två experter till beredningen i form av Line Djupström och Maria Iwarsson Wide.

Miljömålsberedningens arbete och uppgift omfattar en stor och komplex frågeställning med många dimensioner. Till exempel påverkas skogsekosystemets förmåga att ta upp koldioxid av väder och klimat, och skogen utsätts för störningar i form av biotiska och abiotiska skadegörare som sällan är lätta att påverka på kort sikt. Varken produkter tillverkade av råvara från skogen eller själva skogsråvaran håller sig inom nationsgränser, vilket gör att föreslagna åtgärder måste ses i såväl nationellt (med tanke på nationella åtaganden och föreslagna åtgärder) som internationellt perspektiv (med tanke på önskvärd effekt och faktisk nytta). Beredningen identifierar skog och skogsbruk som en bärande i relation till annan markanvändning, vilket är lätt att hålla med om.

Skogens och skogsbrukets bidrag till klimatomställningen handlar såväl om att förstärka skogens kolsänka som att den råvara som tas ut används till produkter som förmår binda kol över tid och kan undantränga klimatskadliga utsläpp. Därtill är det angeläget att ställa om till fossilfrihet i skogsbrukets olika operationer.

Magnus Thor

FoI-chef

magnus.thor@skogforsk.se
Uppsala Science Park, 751 83 Uppsala
+46 (70) 598 85 96
www.skogforsk.se

Skogsråvara är en begränsad resurs som inte kan förväntas täcka alla behov. Det är därför angeläget att öka förädlingsvärdet i många olika skogliga värdekedjor. Värdekedjor baserade på annat än virke och skogsbränsle utgör än så länge en liten del av skogsnäringsens verksamhet. Men nya affärsmodeller är i vardande, till exempel för fossilfri energiproduktion samt kol- och biokrediter. Förslag på incitament och styrmedel (exempelvis stöd till gödsling, ersättning för kolinlagring m.m.) måste vidare vägas noga – dels för att uppnå största nytta i förhållande till kostnaden, men också för att inte underminera eller omöjliggöra marknadslösningar som kan skapa värde från nya värdekedjor.

Skogsträdsförädling är ett exempel på konkret klimatanpassning som pågår i stor praktisk skala idag. Stor etableringsförmåga för de plantor som sätts i dagens klimat och hög tillväxt i klimat som förväntas om 30–50 år är inriktningen. Det är angeläget att hålla ett högt tempo i det fortsatta arbetet med den operativa skogsträdsförädlingen, vilket även inkluderar en högre grad av resistensförädling för att minimera risken för angrepp av olika skadegörare. Här är etableringen av ett screeningcenter en viktig pusselbit.

Skogsskötselns påverkan på olika ekosystemtjänster och biologisk mångfald kan skapa målkonflikter. Skogforsk tillstyrker beredningens intention att söka finna synergier mellan olika samhällsmål. Skogforsk anser att en konstruktiv väg framåt skulle vara att utveckla nya metoder för att identifiera dessa synergier, snarare än att fokusera på befintliga, välkända konflikter. Detta förutsätter bred, tvärvetenskaplig samverkan med olika perspektiv. Nya datakällor, modeller och verktyg för biologisk mångfald och klimateffektanalys har utvecklats de senaste åren och börjar därtill byggas ihop med de mera utvecklade skogsbruksplaneringssystemen. Tillsammans ger detta en högre upplösning i analyserna och därmed också en större chans att identifiera framtidsvägar som ger synergier mellan olika samhällsmål.

Förslaget om riktad satsning om rådgivning och information till skogsägare tillstyrks. Rådgivningens effektivitet avgörs av hur väl den anpassas till olika skogsägars värderingar, drivkrafter och förutsättningar. Det räcker inte med information i sig – det krävs också att budskapen är relevanta, samordnade och tydligt paketerade mot olika målgrupper. Skogforsk kan vara en möjlig utförare i detta arbete.

Sedan flera decennier har lövinslagen i de svenska skogarna ökat och lövträ kommer att bli en allt viktigare del av den skogliga förädlingskedjan, i synnerhet för långlivade träprodukter. Idag importeras en stor andel av det lövvirke som används till möbel- och inredningsprodukter. Satsningar på en värdekedja för lövträ kan gynna svensk möbel- och inredningsindustri samt skapa förutsättningar för utveckling av andra långlivade produkter av lövträ. Skogforsk stödjer förslaget om en nationell samordnare för lövträ, och anser att en sådan lämpligen placeras på Svenskt Trä, som arbetar med att stimulera användningen av trä i Sverige och på våra viktigaste exportmarknader.

Ovanstående synpunkter har sammanställts av undertecknad med hjälp av kollegorna Line Djupström, Maria Iwarsson Wide, Tord Snäll och Lotta Woxblom.

Uppsala dag som ovan

Magnus Thor
FoI-chef